

T.C.ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
KOORDİNASYON BİRİMİ

DOĞUM SONRASI KANGURU BAKIMI YAPAN ANNELERİN SÜTLERİNİN BAZI
PARAMETRELER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Proje No: 1076

Bağımsız Araştırma Projesi

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:

Yrd. Doç. Dr. Fatma YILMAZ KURT
Sağlık Yüksekokulu/Hemşirelik

Araştırmacının Adı Soyadı
Sibel KÜÇÜKOĞLU
Aynur AYTEKİN
Tanju OĞUL
Hakan TÜRKÖN
Selma ATAY
Nesrin AŞKI

Kasım 2017

ÇANAKKALE

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No.</u>
ÖZET	1
ABSTRACT	2
GİRİŞ / AMAÇ VE KAPSAM	3
GEREÇ VE YÖNTEM	3
BULGULAR	6
TARTIŞMA VE SONUÇ	8
KAYNAKLAR	10
EKLER	11

TEŐEKKÜR

Bu proje Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından 2017/1076 proje numarası ile 15.03.2017 desteklenmiştir. Proje için 13.381,20 TL ödenek tahsis edilmiştir. Desteklerinden dolayı Bilimsel Araştırma Koordinasyon Birimi'ne teőekkür ederiz.

Proje Ekibi

Yrd. Doç. Dr. Fatma YILMAZ KURT (Yürütücü)

Doç. Dr. Sibel KÜÇÜKOĞLU (Araştırmacı)

Doç. Dr. Aynur AYTEKİN (Araştırmacı)

Arş. Gör. Tanju OĞUL (Araştırmacı)

Yrd. Doç. Dr. Hakan TÜRKÖN (Araştırmacı)

Yrd. Doç. Dr. Selma ATAY (Araştırmacı)

Hemşire Nesrin AŞKI (Araştırmacı)

ÖZET

Amaç: Araştırmanın amacı, doğum sonrası uygulanan kanguru bakımının anne sütündeki bazı parametreler üzerinde etkisi olup olmadığını değerlendirmektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın evrenini 01 Ocak 2017–30 Aralık 2017 tarihleri arasında Çanakkale Tıp Fakültesi Kadın Doğum Ünitesinde doğum yapan, araştırma sınırlılıkları içerisinde olan 31 çalışma grubu ve 32 kontrol grubu yenidoğan ve anneleri oluşturdu. Kanguru bakımı uygulanan grup çalışma grubunu, uygulanmayan grup ise kontrol grubunu oluşturdu. Çalışma grubuna 37–42 gebelik haftası arasında sezaryen ile tekil doğum yapan, kanguru bakımı yapmaya engel olabilecek bebeğinde ve kendinde herhangi bir sorun bulunmayan ve kanguru bakımı yapmayı kabul eden anneler ve bebekler alındı. Çalışmaya dâhil edilen bebeklerin cinsiyeti, gestasyon haftası ve doğum ağırlığı gibi bilgiler hasta dosyasından temin edildi. Çalışma grubuna günde 2 kez (sabah-akşam) 30 dakika kanguru bakımı uygulanarak taburculuk esnasında tek memeden, elle veya pompa yardımıyla 5 ml anne sütü sağıldı. Kontrol grubuna ise kliniğin rutin bakımı verilerek taburculuk esnasında tek memeden, elle veya pompa yardımıyla 5 ml anne sütü sağıldı. Toplanan örnekler, plastik tüplere konarak biyokimya laboratuvarında 4000C' de 6 dakika santrifüj edildi. Yüzeideki tabaka ince bir iğne yardımıyla geçilerek, süpernatant alındı. Alınan örnekler, analiz edilinceye kadar -40 C'de muhafaza edildi. Bu örneklerden bakılacak parametre düzeyleri spektrofotometrik, immünolojik ve nefelometrik yöntemler ile otoanalizörlerde kendi kitleri kullanılarak ölçüldü.

Bulgular: Çalışmada total protein, trigliserid, IgA, IgM, IgG, kalsiyum, fosfor, ferritin ve glikoz değerleri deney ve kontrol grubu açısından karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Büyüme hormonu puan ortalaması deney grubunda daha yüksek bulunmuş olmasına karşın istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Çalışmada kortizol düzeyi kontrol grubunda anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Ayrıca çalışmada D vitamini ve sodyum açısından da gruplar arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Sonuç ve Öneriler: Çalışma sonucunda kanguru bakımı annelerin stres düzeyini düşürmede etkili bulunmuştur. Çalışmanın daha geniş örneklemelerde term ve pretermiler üzerinde yapılması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Kanguru bakımı, anne sütü, biyokimyasal parametre, hemşire

ABSTRACT

Objective: The study aims to investigate the effect of postnatal kangaroo care on some parameters of mother's milk.

Material and Method: This study population consisted of mothers who gave birth at the Çanakkale University Faculty of Medicine, Department of Obstetrics and Gynecology between January 1st, 2017 and December 30th, 2017; and the study group consisted of 31 and control group consisted of 32 newborns and mothers each. The group who received kangaroo care was the study group and the non-kangaroo care group was the control group. The study group included voluntary mothers and newborns who gave birth to a single baby with cesarean section in 37-42 weeks of gestation and who did not have any problems that could prevent kangaroo care. Information such as gender, week of gestation and birth weight of the babies included in the study were obtained from the patients' records. Kangaroo care was applied in the study group for 30 minutes twice a day (morning and evening) and 5 ml of breast milk was collected either using a breast pump or by hand from one breast at the time of hospital discharge. The control group was provided routine care of the clinic and 5 ml of breast milk was collected either using a breast pump or by hand from one breast at the time of hospital discharge. The collected samples were centrifuged for 6 minutes at 4000 °C in the Biochemistry Laboratory by placing them in plastic tubes. The supernatant was taken by passing the layer on the surface with a thin needle. The samples were stored at -40 °C until the time of analysis. The parameter levels to be determined from these samples were measured by spectrophotometric, immunological and nephelometric methods using their own kits in autoanalysers.

Results: In the study, there was no significant difference in total protein, triglyceride, IgA, IgM, IgG, calcium, phosphorus, ferritine and glucose values between the experimental and control groups ($p>0.05$). Although the mean growth hormone score was higher in the experimental group, it was not statistically significant ($p>0.05$). The cortisol level was significantly higher in the control group ($p<0.05$). In addition, there was a significant difference between the groups in terms of vitamin D and sodium level ($p<0.05$).

Conclusion and Recommendations: The most important outcome of the study is the low-level of stress identified after the kangaroo care provided to the mothers in the experimental group. However, since there is a limited number of studies in the literature on cortisol level in mother's milk after kangaroo care, future studies are suggested to be conducted with a larger sample of term and preterm infants.

Keywords: Kangaroo care, breast milk, biochemical parameters, nurse

PROJE ANA METNİ

GİRİŞ / AMAÇ VE KAPSAM

Kanguru anne bakımı; anne ve yenidoğan arasında ten tene temas, sık ve tam emzirme ve hastaneden erken taburculuk bileşenlerine dayanan; düşük doğum ağırlıklı bebeklerde geleneksel bakıma karşılık geliştirilen alternatif bir yöntemdir (1). Kanguru bakımında yenidoğan, annenin göğsüne yüzü gelecek şekilde yatırılır. Bu yöntem sayesinde yenidoğanın vücut ısısı, solunum ve beslenmesi üzerine olumlu etkiler yaptığı, yenidoğanın yaşam bulgularında stabilizasyon sağlandığı gözlenmiş ve genelleştirilmiştir. Kanguru bakımının etkinliğinin değerlendirildiği çalışmalarda, yenidoğanın vücut ısısının korunması ve sabit kalmasının sağlandığı bildirilmiştir (2). Yenidoğanın hemen sakinleşerek, rahatlaması, kolay uykuya dalması, uyanık dahi olsa sakin kalması, kilo alımının artması, emzirme süresinin uzaması ve anne sütü alım miktarının artması kanguru bakımının diğer yararlarındandır.(3). Yapılan çalışmalarda kanguru bakımı alan bebeklerin büyüme ve gelişmelerinin daha iyi olduğunu, kanguru bakımı uygulayan annelerine emzirme konusunda daha istekli olduklarını ve bebeklerin daha uzun süre anne sütü aldıklarını ve sadece anne sütü ile beslenme durumlarının da yüksek olduğunu göstermektedir (4,5,6).

Literatürde özellikle kanguru bakımının anne sütü ile beslenme üzerine olumlu etkisinin olduğunu vurgulayan birçok araştırma bulunmakla birlikte kanguru bakımı uygulamasının anne sütü içeriğine olan etkisi üzerine çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca ebeveynleri kanguru bakımı vermeleri konusunda teşvik etmek ve kanguru bakımını uygulama konusunda destekleyerek bebeğin anne sütü ile beslenmesine destek sağlamak ve bu sayede anne çocuk sağlığının yükseltilmesine önemli katkı sağlaması hemşirelik bakımı kapsamında önemlidir. Bu nedenle araştırma kanguru bakımının anne sütünde bazı parametrelerde değişiklik yapıp yapmayacağını incelemek amacıyla deneysel olarak planlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Şekli

Bu çalışma doğum sonrası uygulanan kanguru bakımının anne sütündeki bazı parametreler üzerinde etkisi olup olmadığını değerlendirmek amacıyla deneysel olarak planlanmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Doğum Ünitesinde yapıldı. Araştırmanın verileri 15.03.2017- 01 Eylül 2017 tarihleri arasında toplandı.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, 15.03.2017- 01 Eylül 2017 tarihleri arasında Çanakkale Tıp Fakültesi Kadın Doğum Ünitesi'nde doğum yapan, araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırma sınırlılıkları içerisinde olan 35 çalışma grubu ve 35 kontrol grubu yenidoğan ve anneleri oluşturmuştur.

Araştırma örneklem büyüklüğü %95 test gücü, 0.8 etki büyüklüğü ile evreni temsil gücü %87 olarak bulunan güç analizi sonucu belirlendi. Güç analizi sonucunda çalışma gruplarına 30'ar anne ve bebek alındığında yeterli olduğu sonucu bulunmasına karşın araştırmanın örneklemini 35 deney grubu, 35 kontrol grubu olmak üzere 70 anne ve bebek olarak belirlendi. 4 anne deney, 3 anne de kontrol grubundan ayrılmak istediğini belirttiği için çalışma 32 kontrol, 31 deney grubu olarak tamamlandı.

Araştırmaya Katılma Koşulları

Bu araştırmaya dâhil edilebilmeniz için gereken koşullar şunlardı:

Anneler için;

- Sezaryenla doğum yapmış olma,
- Çoğul gebelik olmama,
- 18–35 yaş arası olma,
- Bilinen herhangi bir sağlık problemi olmama (diyabet, gestasyonel diyabet, hipertansiyon, preeklamsi, böbrek yetmezliği, kalp ile ilgili problemler, psikiyatrik rahatsızlık gibi),
- Gebelik haftasının 38–42 arasında olması,
- Kanguru bakımı uygulamayı kabul etme kriterleri arandı.

Bebekler için;

- Doğum ağırlığının 2500–4000 gr. arası olması,
- 5. dakikadaki APGAR skoru 7 ve üzeri (hareketliliği iyi) olması,
- Herhangi bir sağlık sorunu veya kalp hastalığı olmaması,
- Emmeye engel olan durumların bulunmaması
- Sadece anne sütü ile beslenme kriterleri arandı.

Verilerin toplanması

Veriler araştırmacı tarafından literatür taraması ve uzman görüşleri alınarak geliştirilmiş olan Sosyodemografik veri formu aracılığıyla toplandı (Ek 2). Araştırmanın ilk aşamasında annelere ve yenidoğanlara ait kişisel bilgilerin yer aldığı Sosyodemografik veri formu annelerin odasında doğum sonrası uygun bir saatte yüz yüze görüşme tekniğı kullanılarak toplandı. Bu formda; anneye ait bilgilerden; annenin yaşı, eğitimi, çalışma durumu, ailenin gelir durumu, gebeliğıe ait bilgilerden; gebeliğın planlanma durumu, bebeğıe ait bilgilerden; bebeğın cinsiyeti, gebelik haftası ve emzirmeye ait bilgilerden; emzirme eğitimi alma durumu, emzirmeye başlama zamanı gibi sorular yer almaktaydı. Araştırma deney (kanguru bakımı uygulayan grup) ve kontrol grubu (kanguru bakımı uygulamayan grup) olmak üzere iki grupta yürütölmüştür.

Kontrol grubu verilerinin toplanması

Kontrol grubunu oluşturan annelere araştırma hakkında bilgi verildikten sonra annelere araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyodemografik veri formu uygulandı ve bebek-annenin rutin bakımına devam edildi. Bebek ve anne taburcu olacakları 3. gün sonunda anneden 5 ml elle ya da pompa yardımıyla süt sağıma işlemleri yapıldı.

Deney grubu verilerinin toplanması

Bu grupta yer alan annelere, ilk aşamada araştırma hakkında bilgi verildikten sonra annelere araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyodemografik veri formu uygulandı. Daha sonra bu grupta yer alan annelere kanguru bakımı (KB) hakkında bilgilendirme yapıldıktan sonra anne ile birlikte ilk kanguru bakımı uygulaması yapıldı. Çalışmamızda deney grubuna uygulanacak olan Kanguru Bakımı (KB), hasta odasında annenin rahat edebileceğı bir pozisyonda koltukta ya da yatakta verildi. Uygulama öncesi, oda ısısı kontrol edildi ve 22 0C'nin üstünde olması sağılandı. Her bebeğıe uygulama sırasında şapka giydirildi. Ortamın sessiz sakin olması sağılandı. Bebek alt bezi ve şapkası takılı olarak anne göğsüne yatırıldı. KB verilirken anne bebeğini iki memesi arasında dik pozisyonda tutması sağılandı. Bebeğın göğsü annenin göğsünün üstüne yerleştirildi, bebeğın başı hafif ekstansiyona getirildi. Bebeğın kendi battaniyesi ile bebek sırtından sarılarak üşümemesi için önlemler alındı. Bu işlem bebeğın doğumundan taburculuğına kadar günde 2 kez 30 dakikalık süre ile iki seans şeklinde uygulandı.

Verilerin Değerlendirilmesi

Bebek ve anne taburcu oldukları gün 5 ml elle ya da pompa yardımıyla süt sağıma işlemleri yapıldı. Annelerden elde edilen örnekler, plastik tüplere konarak 4000 g'de 15 dakika

santrifüj edildi. Yüzeydeki tabaka ince bir iğne yardımıyla geçilerek, süpernatant alındı. Alınan örnekler, analiz edilinceye kadar -80 °C’de muhafaza edildi, bu örneklerden total protein, trigliserid, kortizol, fosfor, IgA, IgM, IgG, büyüme hormonu, kalsiyum, ferritin, D vit, glukoz ve sodyum düzeyleri enzimatik kolorimetrik yöntem ile Olympus AU 2700 (Olympus, Mishima, JAPAN) otoanalizöründe kendi kitleri kullanılarak ölçüldü. Çalışmamızda anne sütü kolostrum aşamasında analiz edilecek olup matür sütün analizi maliyeti arttıracığı düşüncesiyle “Kanguru Bakımı Yapan Annelerin Kolostrum ve Matür Sütlerinin Karşılaştırılması” şeklinde başka bir çalışma yapılması araştırmacılar tarafından düşünülmektedir. Araştırmamızın Consent Flow’u aşağıda verilmiştir (EK 1).

Araştırmanın Etik İlkeleri

Örnek toplanan hastaneden yazılı ve sözel izinler, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu’ndan resmi izin alınarak çalışmaya başlandı. Araştırmaya katılan annelere, çalışma öncesi araştırmanın amacı ve yapılan uygulamalar ayrıntılı bir şekilde açıklandı ve örnek vermeye gönüllü olan anneler araştırmaya dâhil edildi.

BULGULAR

Kanguru bakımının anne sütünde bazı parametrelerde değişiklik yapıp yapmayacağını incelemek amacıyla deneysel olarak planlanan çalışmada aşağıdaki bulgular elde edildi. Çalışma kapsamına alınan deney ve kontrol grubundaki annelerin ve bebeklerin tanıtıcı özelliklerinin karşılaştırılması Tablo 1’de sunuldu. Tablo incelendiğinde anne yaşı, bebeğin gestasyon haftası, doğum ağırlığı, annenin öğrenim durumu, çalışma durumu, gelir düzeyi, bebeğin cinsiyeti ve gravida açısından grupların benzer olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Tanıtıcı Özellikler Açısından Deney ve Kontrol Gruplarının Karşılaştırılması

Tanıtıcı Özellikler	Deney Grubu X±SS		Kontrol Grubu X±SS		Test ve p
Anne yaşı	28.87±4.60		28.97±5.13		t=0.080 /p=0.937
Bebeğin gestasyon haftası	38.35±1.11		38.97±1.18		t=2.126/p=0.058
Doğum ağırlığı	3364.77±456.68		3250.91±434.18		t=1.016/p=0.314
	Sayı	%	Sayı	%	
Öğrenim durumu					
İlköğretim	12	38.7	11	34.4	X ² =0.549/p=0.760
Lise	8	25.8	11	34.4	
Üniversite	11	35.5	10	31.3	
Çalışma durumu					
Çalışan	8	25.8	9	28.1	X ² =0.043/p=0.531
Çalışmayan	23	74.2	23	71.9	
Gelir durumu					
Gelir giderden fazla	1	3.2	4	12.5	
Gelir gidere eşit	27	87.1	16	50.0	
Gelir giderden az	3	9.7	12	37.5	
Bebeğin cinsiyeti					
Kız	16	51.6	16	50.0	X ² =0.016/p=0.549
Erkek	15	48.4	16	50.0	
Gravida					
Primipar	13	41.9	17	53.1	X ² =0.0790/p=0.262
Multipar	18	58.1	15	46.9	

Çalışmada anne sütü içeriği kanguru bakımı sonrası incelenmiş olup sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur. Çalışmada total protein, trigliserid, IgA, IgM, IgG, Kalsiyum, fosfor, ferritin ve glikoz değerleri deney ve kontrol grubu açısından karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir (p>0.05). Büyüme hormonu puan ortalaması deney grubunda daha yüksek bulunmuş olmasına karşın istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmemiştir(p>0.05). Çalışmada kortizol düzeyi kontrol grubunda anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur (p<0.05). Bu durum kanguru bakımına alınan annelerin stres düzeyinin daha düşük olduğunu göstermesi açısından önemli bir bulgudur. Ayrıca çalışmada D vitamini ve sodyum açısından da gruplar arasında anlamlı fark tespit edilmiştir (p<0.05).

Tablo 2: Anne Sütündeki Bazı Parametreler Açısından Deney ve Kontrol Gruplarının Karşılaştırılması

Parametreler	Deney X±SD	Kontrol X±SD	Test ve P
Total Protein	3.777±2.324	4.216±2.074	t=0.791/p=0.432
Trigliserid	19.866±26.045	20.638±20.730	t=0.130/p=0.897
Kortizol	17.309±1.719	18.540±1.879	t=2.710/p=0.009
IgA	12.039±3.367	12.158±3.357	t=0.140/p=0.889
IgM	4.260±2.576	3.991±2.026	t=0.463/p=0.645
IgG	43.548±16.944	45.827±17.005	t=0.533/p=0.596
Büyüme Hormonu	72.721±36.875	64.460±34.147	t=0.811/p=0.420
D vit	4.672±1.275	3.665±1.574	t=2.786/p=0.007
Kalsiyum	23.275±4.480	24.058±6.938	t=0.531/p=0.598
Sodyum	34.972±20.179	26.471±12.715	t=2.007/p=0.050
Fosfor	1.773±1.081	1.652±1.455	t=0.373/p=0.711
Ferritin	247.292±197.283	319.471±274.302	t=1.196/p=0.236
Glikoz	12.155±8.501	10.903±8.255	t=0.593/p=0.555

TARTIŞMA VE SONUÇ

Kanguru bakımı; anne ve bebek arasında cilt cilde temas olarak yapılan bir bakım yöntemidir (1). Kanguru anne bakımı ilk kez 1987’de Dr. Sanabria tarafından, preterm yenidoğanda mortalite-morbidite oranlarını azaltmak amacıyla uygulanmıştır. Bu bakım sayesinde yenidoğan bebeğin vücut ısısı, solunumu, beslenmesi olumlu yönde etkilenmiş, yenidoğanın fizyolojik parametrelerinde stabilizasyon sağlandığı gözlenmiş ve bu nedenle hızla yaygınlaşmıştır (3). Ayrıca kanguru anne bakımı ile anneler, doğumla birlikte ortaya çıkan şokun ve stresin daha kolay ve hızlı üstesinden gelebilmektedirler (1). Dönmez’in çalışmasında kanguru bakımı veren annelerin stresinin azaldığı belirtilmektedir (7). Cilt cilde temasın annenin stres düzeyini düşürdüğü belirtilmekle birlikte, biyo-davranış mekanizması halen tam olarak anlaşılmış değildir. Oksitosin salınım düzeyinin kanguru bakımı sırasında arttığı bilinmekte olup bu durumun annenin stresini azaltıp kortizol salınımını düşürdüğü belirtilmektedir (8). Cong ve arkadaşlarının çalışmasında hem anne hem de babalara kanguru bakımı verilmiş, oksitosin ve kortizol seviyeleri karşılaştırılmıştır. Çalışma sonunda kanguru bakımının oksitosin seviyesini artırarak, kortizol seviyesini düşürdüğü belirtilmiştir (9). Yapılan bu çalışmada da deney grubundaki annelerin kortizol düzeyleri kanguru bakımı sonrası incelenmiş olup, kortizol düzeyinin kontrol grubundan anlamlı derecede düşük olduğu bulunmuştur. Bu bulgu doğum sonrası dönemde tüm yenidoğanların kanguru bakımına alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çalışmada deney ve kontrol grupları arasında D vitamini ve sodyum açısından deney grubu lehine anlamlı fark tespit edilmiştir (p<0.05). Literatür incelendiğinde kanguru bakımı

sonrası süt analizi yapılan çalışmaların oldukça kısıtlı olduğu, olan çalışmalarda da yağ, laktoz ve enerji oranına yönelik bulguların yer aldığı görülmüştür (10) Bu açıdan çalışma literatüre yeni bir veri sunmuş olmaktadır. Bu çalışmanın yeni yapılacak çalışmalara yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak; çalışmanın en önemli bulgusu kanguru bakımı sonrasında deney grubunda yer alan annelerin stres düzeyinin düşük olarak tespit edilmesidir. Ancak anne sütündeki kanguru bakımı sonrasındaki kortizol düzeyi ile ilgili literatür son derece az olduğundan çalışmanın daha geniş örneklemlerde term ve pretermiler üzerinde yapılması önerilir.

KAYNAKLAR

- 1- Conde-Agudelo A, Belizán JM, Diaz-Rossello J. Kangaroo Mother Care To Reduce Morbidity And Mortality İn Low Birthweight İnfants. *Cochrane Database Syst Rev* 2011; 16(3):CD002771. [Http://Dx.Doi.Org/ 10.1002/14651858.CD002771](http://Dx.Doi.Org/ 10.1002/14651858.CD002771)
- 2- Walters M W, M Boggs K, Ludington S, M Price K, Morrison B. Kangaroo Care at Birth for ful Term Infants, 32(6)375, 2007.
- 3- Güleşen A, Yıldız D. Erken Postpartum Dönemde Anne Bebek Bağlanmasının Kanıta Dayalı Uygulamalar İle İncelenmesi. *TAF Prev Med Bull* 2013; 12(2):177-82. <http://Dx.Doi.Org/ 10.5455/ Pmb.1-1336130426>
- 4- Gathwala G, Singh B, Singh J.Effect of Kangaroo Motherb Care on physical growth, breastfeeding and its acceptability. *Tropical Doctor* 2010; 40: 199–202
- 5- Heidarzadeh M. Hosseini M.B., Ershadmanesh M., Tabari M.G., Khazae S. The Effect of Kangaroo Mother Care (KMC) on Breast Feeding at the Time of NICU Discharge. *Iran Red Crescent Med J.* 2013;15(4)
- 6- Nagai S., Yonemoto N., Rabesandratana N., Andrianarimanana D., Nakayama T., Mori R. Long-term Effects of Earlier Initiated Continuous Kangaroo Mother Care (KMC) for Low-Birth-Weight (LBW) Infants in Madagascar. *Acta Paediatr*, 2011; 100:241-247.
- 7- Dönmez K. Yenidoğan ünitelerinde yatan bebeklerde ve annelerinde oluşan stres etkilerinin azaltılmasında kanguru bakım modelinin etkisi, YL Tezi, Ege üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2005.
- 8- Neu M, Laudenslager ML, Robinson J. Coregulation in salivary cortisol during maternal holding of premature infants. *Biol Res Nurs* 2009;10(3):226–40
- 9- Cong X, Ludington-Hoe SM, Hussain N et al. Parental oxytocin responses during skin-to-skin contact in pre-term infants. *Early Human Development* 91 (2015) 401–406.
- 10- Charpak N, Ruiz JG, Team KMC. Breast milk composition in a cohort of pre-term infants' mothers followed in an ambulatory programme in Colombia. *Acta Paediatr.* 2007 Dec;96(12):1755-9.

EKLER

EK 1.

—CONSORT FLOW—

DOĞUM SONRASI KANGURU BAKIMI YAPAN ANNELERİN SÜTLERİNİN BAZI PARAMETRELERE AÇISINDAN İNCELENMESİ

EVREN

Çalışmanın evrenini 01.01.2017–30.06.2017 tarihleri arasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Ünitesinde doğum yapan, araştırma kriterlerine uyan yenidoğan anneleri ve yenidoğanlar oluşturmaktadır.

ÖRNEKLEM

37–42 gebelik haftası arasında sezaryenle tekil doğum yapan, kanguru bakımı yapmaya engel olabilecek bebeğinde ve kendinde herhangi bir sorun bulunmayan, kronik veya endokrin sisteme ait bir hastalığı olmayan, çalışmaya katılmayı kabul eden anneler ve bebekleri [müdahale grubu (35 anne ve bebek), kontrol grubu (35 anne ve bebek)]

MÜDAHALE GRUBU

- ✓ Aileyle tanışma ve araştırma hakkında bilgi verme
- ✓ Annenin sözlü ve yazılı iznini alma, araştırma onam formunu imzalatma
- ✓ Annelerin, ebeveyn-bebek tanıtıcı bilgi formunu doldurmaları
- ✓ Kanguru bakımı eğitiminin araştırmacı tarafından verilmesi

İLK İZLEM

KONTROL GRUBU

- ✓ Aileyle tanışma ve araştırma hakkında bilgi verme
- ✓ Annenin sözlü ve yazılı iznini alma, araştırma onam formunu imzalatma
- ✓ Annelerin, ebeveyn-bebek tanıtıcı bilgi formunu doldurmaları

Anne ve bebeklerin standart bakım ve tedaviye devam etmesi
Annelerin kanguru bakımı uygulamaya (günde 2 kez sabah ve akşam 30 dakika) başlaması ve araştırmacı gözetiminde taburculuğa kadar devam etmesi

TABURCULUK SÜRECİNE KADAR

Anne ve bebeklerin standart bakım ve tedaviye devam etmesi

İKİNCİ İZLEM TABURCULUKTA

Taburculukta;
➢ Anneden 5 ml elle ya da pompa yardımıyla tek memeden süt sağma
➢ Alınan sütlerin araştırmacı tarafından santrifüj edilerek -42 derecede muhafaza edilmesi

Yazım alanları gerektiği kadar uzatılabilir

ANALİZ AŞAMASI

Muhafaza edilen sütlerin analiz edilmesi

EK 2

Doğum Sonrası Kanguru Bakımı Yapan Annelerin Sütlerinin Bazı Parametreler Açısından İncelenmesi

Sosyodemografik Soru Formu

Çalışma grubu ()

Kontrol grubu ()

1. Kaç yaşındasınız?.....
2. Öğrenim durumunuz nedir?
 - İlköğretim
 - Lise
 - Üniversite
3. Çalışma durumunuz nedir?
 - Çalışan
 - Çalışmayan
4. Gelir durumunuz?
 - Gelir giderden fazla
 - Gelir gidere eşit
 - Gelir giderden az
5. Bebeğinizin cinsiyeti?
 - Kız
 - Erkek
6. Bebeğin gestasyon haftası:
7. Doğum ağırlığı
 - Doğumda:
 - Taburculukta:
8. Gravidite: Primipar () Multipar ()

ANNE SÜTÜNÜN İNCELENECEĞİ PARAMETRELER

Parametreler	Deney	Kontrol
Protein		
Trigliserid		
Kortizol		
IgA		
IgM		
IgG		
Büyüme Hormonu		
Fosfor		
D vit		
Kalsiyum		
Sodyum		
Ferritin		
Glikoz		